MARTIN OLIVA

Napsal A. V. Šmilovský.

Leč starým Olivou nikdy se Čertovák nestal; byl zajisté středmějšího v pití, a v karty hrával jen pro obveselení a nikdy o větší peníze. Za to však mnoho více peněz dovedli vindo dělati většího pána, a slovo jeho mělo daleko širokou váhu.

Jak mnohé nešťastné ženě bylo, když dovedela se o smrti svého muže, nebudeme vypisovati a podotýkáme jen, že od těch dob nebyla již zdráva. Všichni dělníci myslili rovněž tak jako náš Oliva, že továrník postará se o ženu a dítě nebožtíka. Celá věc však obrátila se ve škodu pozůstalých. Strojmistr a jiní úředníci v továrně v duchu se nad tím pozastavovali, že právě Oliva, jeden z nej opatrnějších a nejpořádnějších dělníků, přišel k úrazu. Hovořilo, že Oliva měl úmysl vzíti si za pochybování, že Oliva neštěstnou náhodou vzal za své. Starý doktor, buď z ohleduplnosti k továrníkovi, buď že svědomí jej k tomu pobádalo, prozradil konečně, že nebožtík jej prosil, aby o jeho nemoci se nezmiňoval přátům. Podotkl také, že se mu všecko zdálo, že Oliva měl úmysl vzíti si život, aby ženě a dítěti pojistil budoucnost. Továrník, jenž nikoli ze šlechetného mysli hnutí, nýbrž jen proto nájmal se vdovy a sirotků, aby továrně své dobré dělníky a dobrou pověst zachoval, nějak se tomu vyvedl soudní vyšetřování žádného té události. Chtěl dělnictvo bezpochyby plný závěrčil se přáteli, přiznávali, že pouhou náhodou asi Oliva nezahynul, přesnějších příčinách neměl ani tušení. Jeho a znamenitě ten, jenž těsně před smrtí s Olivou mluvil, ujišťoval se nyní, že nebožtík tuto velmi byl zamyšlený a trochu líný, a že napotřetí ani nebyl zapotřebí, aby stroj přinažaval. Zkrátka, závodní vyšetřovací vzdor pro Rozárku a Martínka nedobrý konec, soud rozhodl, že továrník nemá vázán pojistiti budoucnost pozůstalým po Olivovi. Jen z dobré vůle odhyl továrník vdovu a sirotka malou sumou peněz. To dodalo Rozárce, jež bezstarostí zármutkem ničila přeplněné srdce a od smrti Martinovy postonávala. Martinem mizela jí všecka radost, všecko štěstí, všecka naděje. Od těch dob, co neštěstí a nedostatek překročily práh jejich domácnosti, zavěsilo se srdce její tak na upřímnou lásku Martinovu, že bez ní nemohlo již obstáti. Rozárka byla měkká, citupiná žena, kde měla nalézti síly, kde opory na celém širém světě, aby v bolesti neutonula? Marné pomyšlení! Ani pohled drahého dítěte nebyl s to, aby občerstvil zkalenou a ochablou její mysl. Padla do zlé nemoci a těžko se z ní vybírala. V nemoci té vypotřebovaly se takořka peníze, jež od továrníka dostala jako náhradu za smrt muže svého. Zbývalo už jen několik zlatých a naděje nebylo, že tak brzy bude sama moci na Martínka vydělávati. K tomu všemu byl továrník na dalekých cestách, a úředníci sotva by byli o své újmě dárku ji poskytli. Pomyšlení, že snad za několik dní nebude míti Martínek co jísti, že bude u lože jejího hladem plakati, dohnalo ji k tomu, pustiti se s dítětem na cestu do Osek. Vymlouvali ji to, ale nedala si to vymluviti. Vozka, jenž vozil zboží z továrny, slíbil, že je několik mil svezе, a Rozárka stála nezvratně na svém úmyslu.

Na večer před odjezdem šla ještě navštíviti Martinův hrob. Šla, než ji nohy sotva nesly, s největším namáháním dostala se s Martínkem na hřbitov. Tam padla na nezarostlý ještě rov a volala úpěnlivě, aby ji Martin k sobě vzal. Padla do odlob; stará žena, jež z útrpnosti ji doprovázela, a hrobník stěží ji vzkřísili a domů odvedli. K hrobu Martinovu zhořil a přece nedala si k ránu zabrániti. Jela, nejela však dlouho. Cestou tak se jí přitížilo, že ubohý vozka myslil, že každou chvíli bude při. Co učiniti s mrtvolou, co s. plačícím sirotkem? Urazili asi dvě hodiny cesty a přijeli do Loučimi. Tam měl vozka starou, chudou tetu, u té složil Rozárku i s Martínkem, dal tetě z vlastního váčku něco peněz, aby o nemocnou se postarala, a odjel za svou povinností.

Stará žebrajka ustlala Rozárce slámu do koutu chudobné světničky, rozestřela na ni hadry, kde které měla a pod hlavu dala jí jedinou svou hrubenou peřinku. Pokřížkovala nemocnou i spinkajícího hošíka ve světničce, běžela do hospody pro hovězí polévku a na tác pro kněze.

Loučim jest rozsáhlá ves, ležící v sedle mezi dvěma vrchy. Přes vrchy ty vede pěkně založená a vystavěná silnice "říšská", poněvadž z tě končiny Čech hlavní a jediná to byla od století cesta do "Říše". Na vrchu k půlnoci, konsek v pravo od silnice stojí mezi tisícletými lipami školy, velmi starožitný, románský kostelík, na němž oko pocestného povždy milospočine. Silnice sama táhne se středem vsi. V neděli po Bartoloměji apoštolu bývá v Loučku davná pouť, k níž sejdou se lidé na několik mil cesty, dobrá třetina poutníků bývají Chodové v malebném svém kroji. I remeslníků sjíždí se tam z okolních měst velké množství, a loučanskou pouť chválí si více nežli výročních v lecterém městě.

Jako obyčejně přijel i tehdy Čertovák na pouť do Loučimi, sjezd a velikě zajezdné hospody již hosty svými dív se nehýbaly, dělerstvil se vínem a chutnou pečení a vyšel si do vsi, aby se po známých pohlédl. Tu a tam s tím neb onim porozprávěl a ubožáce podělil stříbrňáky žebráky již při silnici vedoucí ke kostelíčku seděli.

"Náš dobrodiníček přichází" volali na urážeč v ústrety, a Čertovák se usmíval blahosklonně. Nahoře, na prostoře před kostelíčkem se Čertovák zastavil a rozhlížel se po krásné hornaté krajině šumavské. Slunce svítilo a hřálo a královský Hvozd s malebným svým dezercem líbal se dnes Čertovákovi více než kdykoli jindy. Po chvíli sestupoval klikatou pěšinkou dolů do vsi a oči se mu zachodnými baráky. Tam běhal asi šestiletý klučina, jenž se Čertovákovi na první pohled zalíbil. Klik si snědě příchozího prohlédl a natahuje k němu ruku pravil:

"Dejte mně, hospodáři, něco penízů."

"A co si koupíš?" tázal se Čertovák vytahuje peníze z váčku.

"Koupím si srdce z marcipánu a kyselou okurku."

Čertovák mu dal stříbrný peníz.

Chlapec peníz obracel a pravil zcela zcela:

"Tolik já neutratím. Já vím co, dám ten peníz mamince. Máťe ji koupí dobrou polívku, aby chudák neměla také pouti."

"A kdo tvá maminka?" ptal se Čertovák.

"Přivezli ji sem nedávno, je ji chudákovi zle, ale stará Máťe říká, že ji bude zase dobře. Pak pojedeme do Osek."

"A jak ti říkají a jak tvé mamince?"

"Mně říkají Martínek a maminka říkal nebožtík tatínek: Rozárka."

Čertovák sebou trhl. Chopil Martínka za ruku a podíval se mu do tváře naň. Nebylo pochyby, to byly tahy Martina, jenže ubledlé, bolestné a spanilé. Trvalo to chvíli, nežli Čertovák ze sebe vypravil:

"Pojď, Martínku, dovedeš mne k tvé matičce."

Divoká lítost stáhla srdce hobáňovo; dech se mu zrůžil a z očí vyřinul se proud horkých slz. Pokleknul k chuděčkému hoši a vzal Rozárku za vlhkou a studenou ruku.

"Kdo jsi?" zašeptala po chvilce slabým hlasem.

"Čertovák."

Nastala trapná pomlčka. Slzy kapaly z očí Čertovákových na kostnatou ruku trpitelky. Slzy ty mluvily a vypovídaly více nežli nejupřímnější přiznání se k vině, nežli výlevy nejopravdivější lítosti. Rozárka s namáháním pozvyčila hlavu a hasnoucí oko její s divným leskem svým spočinulo na kleknícím Čertovákovi.

"Bůh ti odpusť," zašeptala; "já ti odpouštím za sebe, za nešťastného Martina, jenž už je na správě Boží, a za dítě jeho! Kdyby nebyl chtěl Bůh, aby ti bylo odpuštěno, nebyl by tebe k smrtelnému lůžku mému přivedl. Odpusť ti Pánbůh."

Čertovák pořád klečel, pořád slzel. Po těchto slovech ztuhl a odpuštění chopil vedlé stojícího Martínka, přivinul jej k srdci svému a zdvihnuv pravicí k nebi zvolal:

"Bůh mne zatrať, nespravímli na tom dítěti, čím jsem se provinil na tobě, Rozárko, a na Olivovi. Vezmi-li tě Bůh k sobě, jdi s pokojem v srdci; dítě vše je dítě mne od tohoto okamžiku, budu mu i otcem i matkou, a nějdy Martin Oliva bude, až doroste, opět hospodařiti na statku svého otce. Dokládám se živým Bohem, že slib svůj vykonám!"

Rozárka spatřivši Martínka na prsou Čertovákových, pousmála se blaženě. Dech svatého míru a spokojenosti dotkl se na okamžik těch mrtvolných tahů v jejím obličeji. Pokynula hlavou, trhla sebou křečovitě a zavzdychla si hluboce. Bylo to poslední její zavzdychnutí, ležela v Pánu. —

Čertovák nešetřil peněz a přivezl s sebou do Štěpánova mrtvolu její zároveň s dědicem svým, synem Martinovým. Vystrojil jí nádherný pohřeb, a on a žena jeho, vedouce uprostřed Martínka, dívrovna za rakví.

Téhož dne odpoledne požádal představeného a dva sousedy, aby doprovodili jej do města k notáři tam dal zhotoviti listinu, v níž přijímal Martínka za vlastní dítě své a v níž se zavazoval, že po smrti své učiní jej jediným dědicem všech svých živností. Od těch dob se mu nikdo ze vsi nevyhýbal, nikdo neodcházel z jeho společnosti, v níž se objevil, ba lidé jakési z lásky a úcty k němu jmenovali jej vlastním jeho jménem. Zdá se to bytí malicherné, ale Čertovák si na tom zakládal, že vymohl v něm Čertovák, a obličej černý, se srdcem na pravém místě, se z něho zaradil. Nedbal také již kratochvíli mimo Štěpánov, měl nyní a koho se starati. Jen jednu pouť ještě podnikl pouť k hrobu Martinovu, jenž pěkným křížem ozdobil.

* * *

Navštívil jsem Čertováka a shledal v něm člověka rozumného a rozsafného. Rozhled jeho v životě byl neobyčejně rozsáhlý a myšlenky jeho plny jistoty a pravdy. Ze všeho osvědčila se na něm pravdivě, že jen vlastní, sebe trpěl zkušenost matkou jest hlubokému poznání.

Zkusil jsem," vypravoval mezi jiným, "že by se kmoty duty o tom, nepsali. Děkuji za to Bohu za přivedl mne konečně k pravému poznání."

"Jest, pane, nenávist a závist mocná věc, jež vykoná velké věci, ale nezjednná pokoje duši a svědomí. A v pokoji tom leží přece jen hlavní veškerého života. Nenávist boří, ale neumí stavěti; jen láska, svornost a shovívavost staví a vystaví. Já jsem bořil a rozbořil, ale teď stavím a do smrti hodlám stavěti na Olivově potomkovi."

"Láska a svornost," podotkl jsem, "činí šťastné rodiny, šťastné obce a národy. Dejž Bůh, aby v těchto mlýnech vzmáhaly se v srdci našem, aby dílo, jež stavíme, šťastně šlo ku předu."

Čertovák mi stiskl ruku a přivinul k srdci svému syna Martina Olivy, jenž v ten čas dospíval již v jinocha.

KONEC.

Spojenci, dle těchto odhadů, mají téměř dvakráte tak velké ztráty co nepřátelé.

Washington, D. C., 12. března. — Více jak deset miliónů mužů zaznamenáno je jako usmrcených, raněných, zajatých anebo pohřešovaných v evropské válce v první tabulaci úředních a autentických poloúředních zpráv různých válku vedoucích zemí, získaných zde. Vojenské ztráty samotné jsou 4,441,200 mrtvých, 2,598,500 raněných a 2,564,500 zajatých anebo pohřešovaných. Mezi civilisty, zvláště na ruské a balkánské frontě a v Armenii, ztráty odhadovány jsou na 400,000.

Jedná se tu jenom o odhady a v některých případech čísla jsou několik týdnů stará. Nejsou to čísla přesná, ale přece jenom se jedná o přibližně nejspolehlivější obraz válečných výsledků. Založeny jsou na úředních zprávách a nejspolehlivějších informacích, jež mohly býti získány.

Ztráty spojenců udávány jsou na 6,318,400 oproti 3,264,800 centrálních mocností. Příčinou tohoto velkého nepoměru ve ztrátách je nepochybně pomatená nepřipravenost spojenců a katastrofální ústupy ve Francii na počátku války, Rusů od Mazurských jezer a v Karpatech a v Rumunsku.

Ztráty spojenců na usmrcených jsou 2,890,400 proti 1,550,800 centrálních mocností. Spojenci, dle odhadu odhadu, měli raněných 1,676,500 proti 922,000 centrálních mocností a zajatých a pohřešovaných 1,652,500 proti 912,000 centrálních mocností. Tyto ztráty jsou odhadnuty na předpokladu, že v Německu 90 procent raněných vrací se na frontu a v ostatních zemích 80 procent.

Rusko až doposud mělo největší ztráty a sice 3,084,200 mužů. Největší ztráty utrpělo Rusko na svém ústupu od Mazurských jezer a dvou ústupech od Karpat, kdy Teutoni zajímali Rusy po desetitisících. Vedle toho nedostatek dopravních prostředků a nemocničních opatření učinil procento úmrtnosti mezi raněnými v Rusku značně vysoké. Počet jejich usmrcených odhaduje se na 1,500,000, raněných na 784,200 a zajatých a pohřešovaných na 800,000. Zdá se ale za to, že poslední číslice je nižší, než skutečná.

Francie nalézá se na druhém místě, pokud ztrát se týče, s celkovým počtem 1,810,800 hlavně následkem prvního ústupu k řece Marne a velkých ztrát při obraně Verdunu. Mrtvých odhaduje se na 870,000, raněných na 540,000 a zajatých a pohřešovaných na 400,000, několik posledních může býti větší počet.

Ztráty Anglie jsou asi jako třetina Francie a šestina Ruska následkem toho, že kontinentální armáda později byla vyslána do zájmu. Zdá se ale za to, že od nynějších doby ztráty Anglie budou jako Francie, jež posledně jmenovaná země značně napnula svoje zdroje v množství a je odkázána na větší pomoc Anglie. Celkové anglické ztráty jsou 515,400 a sice 205,100 usmrcených, 112,500 raněných a 107,600 zajatých a pohřešovaných.

Rakousko, které vstoupilo do války loňského léta, mělo ztrát 300,000 mužů následkem osudného pokusu o překročení do Sedmihradska, když centrální mocnosti zavedly hlavní pohyb skrze Dobrudžu. Počet usmrcených udává se na 100,000, raněných na 150,000 a zajatých a pohřešovaných na 250,000.

Italie nehráněna byla od velkých ztrát následkem nemožnosti bezpečných operací na hornatém území. Celkové její ztráty jsou 500,000; usmrcených 105,000, raněných 49,000 a zajatých a pohřešovaných 55,000.

Belgie a Srbsko, dva malé státy, zaplavené německým válečným strojem po statečném odporu, měly ztráty poměrně malé v poměru k počtu obyvatelstva. Ztráty Belgie jsou 112,000 mužů a sice 30,000 mrtvých, 22,000 raněných a 40,000 zajatých anebo pohřešovaných. Srbské ztráty v usmrcených odhadují se na 60,000 a v raněných na 28,000, čili celkem 88,000. Vedle toho je velký, ale neznámý počet zajatých a pohřešovaných.

Německo ze všech centrálních mocností má největší ztráty. Celkové jeho ztráty udávány jsou na 1,785,200, čili jen o 225,000 menší než Francie. Počet usmrcených udává se na 891,200, kdežto raněných na 450,000 a zajatých a pohřešovaných na 245,000, čili patrně nejméně ze všech válku vedoucích národností. Německo bojuje na vnitřních liniích a nemělo žádného katastrofálního ústupu a proto jeho ztráty na zajatých a pohřešovaných jsou poměrně malé. Německé ztráty byly značné v ofensivách a odhaduje se, že třetina všech ztrát utrpěna byla při nezdařené ofensivě u Verdunu.

Rakouské ztráty jsou jenom o málo menší, než německé. Celkové ztráty Rakouska udávají se na 1,469,100. Usmrcených odhaduje se na 523,100 a raněných na 355,000. Zajatých a pohřešovaných udává se na 591,000. Rakušané měli značné ztráty během dvou ústupů před Rusy.

Turecko mělo také značné ztráty na frontách v Syrii, Arabii, Mesopotamii a Armenii. Celkové jeho ztráty udávány jsou na 307,000, a čehož je 127,000 usmrcených, 110,000 raněných a 70,000 zajatých a pohřešovaných.

Bulharsko mělo ztráty až doposud nejmenší následkem svého snadného vítězství nad Srbskem. Celkově jeho ztráty udávají se na 90,800, z čehož 7,500 je usmrcených, 7,000 raněných a 6,000 zajatých a pohřešovaných.

DEVĚT Z DESETI

obyčejných chorob dnešní doby mají svůj původ v nečisté krvi, jež životní ústrojí soužabují. Lék, jenž čistí krev vyléčí chorobu.

DRA. PETRA

HOBOKO

nemá sobě rovna k čištění životní tekutiny a budování soustavy těla. Je v stálém užívání po více než sto roků — dosti dlouho, aby vždy zase svou hodnotu dokázalo. Neobsahuje ničeho, než co prospívá. Neptejte se lékárníka po něm, neboť je dodáváno jenom od zvláštních jednatelů. O další podrobnosti pište na

DR. PETER FAHRNEY & SONS CO.,

19-25 So. Hoyne Ave., CHICAGO, ILL.

— Get rid of dandruff —

it makes the scalp itch and the hair fall out. *Be wise* about your hair, cultivate it, like the women in Paris do. They regularly use

ED. PINAUD'S EAU DE QUININE

the wonderful French Hair Tonic. Try it for yourself. Note its exquisite quality and fragrance. Aristocratic men and women the world over use and endorse this famous preparation. It keeps the scalp clean and white and preserves the youthful brilliancy of the hair.

Buy a 50c bottle from your dealer—or send 10c to our American Offices for a testing bottle. Above all things don't neglect your hair.

PARFUMERIE ED. PINAUD, Dept. M ED. PINAUD Bldg., New York

Každá sklenice plnou hrstí zdraví

Každá zlatá kapka Budweiseru jest svěžím a perlícím nápojem životní energie Severního Ječmene a sílícího účinku Žateckého Chmele. Vzhledem ku lehkosti a velkolepé chuti stojí samo — nepřekonatelným vládcem lahvového piva.

Jeho vzrůstající obliba jest dokázána prodejem, jenž přesahuje každé jiné pivo a milliony lahví Anheuser-Busch St. Louis U. S. A.

Návštěvníci St. Louis jsou zváni ku prohlídce závodu — ležícího na 142 akrech.

Budweiser

Means Moderation

Bliss & Wellman

kommissionáři dobytkem

Exchange Building, Stock Yards Station,
SOUTH SIDE OMAHA, NEBRASKA.

Jsme již v tomto obchodu 20 roků. Naše vlastní zkušenost a znalost ve spojení se silami, které pro nás pracují, — mají též dlouholetou zkušenost. A proto můžete s důvěrou se na nás spolehnouti, nám věřiti. Učinili jsme 6 miliónů dollaru obratu obchodního v této době, což dosvědčuje, že zasilatelé mají v nás důvěru a že jsme jim získali ty nejvyšší ceny za jakost dobytka, jež trh poskytoval.

Nakupujte ve velkém!

JOS. BERNARD, Dept. P

1903 Blue Island Ave., Chicago, Illinois